

การศึกษาความเต็มใจจะจ่ายของนักท่องเที่ยวต่อการปรับปรุงและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

กรณีศึกษา น้ำตกสาริกา จังหวัดนครนายก

โดย

องอาจ ชนะมาร นักศึกษาปริญญาโท

รศ.ดร. อุดมศักดิ์ ศิลปะชาวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษา

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

4 กรกฎาคม 2562

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

นครนายกเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลาง มีเนื้อที่ประมาณ 2,122 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,326,250 ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย สภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบทางตอนเหนือและตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูเขาสูงชัน มีพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจ จัหว์นครนายก, 2561) มีจำนวนประชากร 258,157 คน (สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ,2559) โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) จังหวัดนครนายก

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	มูลค่า พ.ศ. 2551	มูลค่า พ.ศ. 2552	มูลค่า พ.ศ. 2553	มูลค่า พ.ศ. 2554	มูลค่า พ.ศ. 2555	มูลค่า พ.ศ. 2556	มูลค่า พ.ศ. 2557	มูลค่า พ.ศ. 2558p
ภาคเกษตร	4,598	4,856	5,518	5,996	7,804	7,843	7,238	5,737
1. สาขาเกษตรกรรม ปศุสัตว์ และการป่าไม้	4,305	4,488	5,102	5,543	7,343	7,450	6,800	5,296
2. สาขาประมง	293	368	416	454	460	394	438	440

ภาคนอกเกษตร	11,635	12,296	13,623	14,368	15,983	16,686	20,098	21,709
3. สาขาการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	63	67	73	89	85	96	49	47
4. สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต)	1,433	1,372	1,839	2,255	2,085	2,168	4,941	5,443
5. สาขาการไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	345	431	457	459	533	593	690	683
6. สาขาก่อสร้าง	739	916	926	848	949	830	1,280	2,039
7. สาขาการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	1,537	1,826	1,975	1,935	2,269	2,226	2,531	2,658
8. สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	540	530	500	448	669	822	853	1,071
9. สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	808	828	1,166	1,359	980	999	1,016	1,079
10. สาขาตัวกลางทางการเงิน	770	761	701	728	874	995	1,169	1,305
11. สาขาบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	898	968	881	901	1,049	1,201	1,102	1,157
12. สาขาการบริหารราชการและการป้องกันประเทศ	1,972	2,036	2,227	2,430	3,416	3,448	2,930	2,789

รวมทั้งการประกันสังคม ภาคบังคับ								
13. สาขาการศึกษา	1,641	1,713	1,802	1,736	1,702	1,844	1,964	1,740
14. สาขาบริการด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	550	463	696	771	863	924	1,038	1,146
15. สาขาการให้บริการด้าน ชุมชน สังคม และบริการ ส่วนบุคคลอื่น ๆ	311	317	320	367	417	444	435	448
16. สาขาลูกจ้างในครัวเรือน ส่วนบุคคล	30	68	60	40	91	96	99	103
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	16,234	17,152	19,141	20,364	23,787	24,530	27,336	27,446
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อ หัว (บาทต่อคนต่อปี)	65,602	69,413	77,608	81,120	93,159	94,368	103,373	102,052
จำนวนประชากร (1,000 คน)	247	247	247	251	255	260	264	269

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

: สำนักงานคลังจังหวัดนครนายก ข้อมูล ณ เดือนมกราคม 2561

จึงเห็นได้ว่าเศรษฐกิจของจังหวัดนครนายกมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยมีการขยายตัวที่สำคัญจากสาขาก่อสร้าง อันเนื่องมาจากมีการก่อสร้างในจังหวัดเพิ่มขึ้น อาทิเช่น ถนนที่อยู่อาศัย เป็นต้น สาขาโรงแรมและภัตตาคารเกิดจากการขยายตัวของธุรกิจโรงแรมและร้านอาหารในพื้นที่จังหวัดอย่างต่อเนื่อง และสาขาอุตสาหกรรม (การผลิต) จากการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมในจังหวัดเพิ่มขึ้น

เมื่อก้าวถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัด การท่องเที่ยวก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น หากพิจารณาด้านการท่องเที่ยวจังหวัดนครนายกแล้ว จังหวัดมีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวอย่างมาก สังกัดได้จากจำนวนสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ รวมถึงเทศกาลและประเพณีต่างๆมากมาย โดยขอนำเสนอตัวอย่างของสถานที่ท่องเที่ยว ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางตัวอย่างสถานที่ท่องเที่ยว จังหวัดนครนายก

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	แหล่งท่องเที่ยวมนุษย์สร้างขึ้น
1. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	1. เขื่อนขุนด่านปราการชล
2. น้ำตกสาริกา	2. อ่างเก็บน้ำห้วยปรือ
3. น้ำตกนางรอง	3. อุทยานพระพิมลเจดีย์
4. น้ำตกลานรักหรือน้ำตกตาดหินกอง	4. พุทธอุทยานมามบุญชานูสรณ์ สวนพุทธชยันตี 2600 ปี
5. อุทยานวังตระไคร้	5. อ่างเก็บน้ำวังบอน
6. น้ำตกกะอาง	6. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทยพวน
7. น้ำตกวังม่วง	7. แหล่งเพาะพันธุ์และจำหน่ายไม้ดอกไม้ประดับ คลอง 15

ที่มา: แผนพัฒนาจังหวัดนครนายก 4 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2561-2564 ฉบับสมบูรณ์, 2561

เมื่อพิจารณาถึงสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้นแล้ว หากสำรวจจำนวนนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยี่ยมชมแล้วจะพบว่า มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกๆปี ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยมีปริมาณนักท่องเที่ยว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – 2558 ดังนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงจำนวนนักท่องเที่ยว จังหวัด นครนายก พ.ศ. 2553-2558

ปี พ.ศ.	นักท่องเที่ยวชาวไทย (คน)	นักท่องเที่ยวต่างชาติ (คน)	รวม (คน)	เพิ่มขึ้น (คน)
2553	1,141,065	9,455	1,150,520	-
2554	1,426,577	7,613	1,434,190	283,670
2555	2,146,726	23,534	2,170,260	736,070
2556	2,347,548	24,236	2,371,784	201,524
2557	2,414,166	24,336	2,438,502	66,718
2558	2,594,143	26,094	2,620,237	181,735

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครนายก ตุลาคม 2559

การพัฒนาจังหวัดนครนายกในระยะ 4 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2561 - 2564) จะต้องผลักดันตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของจังหวัดเพื่อเสริมเป้าหมายการพัฒนา “นครนายกเมืองน่าอยู่” รวม 4 ประเด็น ได้แก่

- 1) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์แปรรูปให้มีความปลอดภัย มีความปลอดภัยตรงกับความต้องการของตลาด
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สุขภาพ วัฒนธรรม และการประชุมที่ได้มาตรฐาน
- 3) พัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพของประชาชน รวมถึงจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานให้บริการประชาชนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง รวมทั้งเสริมสร้างความมั่นคงในสังคมให้มีความสุข
- 4) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดความสมดุลต่อระบบนิเวศ โดยประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลตามวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต อันได้แก่ สังคมผู้สูงอายุ เทคโนโลยีดิจิทัล เกษตรและ

อาหารเพื่อสุขภาพ สาธารณสุขและสุขภาพอนามัย อุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งการบริการที่มีศักยภาพสูง

(ที่มา: แผนพัฒนาจังหวัดนครนายก 4 ปี ปังบประมาณ พ.ศ.2561-2564 ฉบับสมบูรณ์, 2561)

สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สร้างชื่อเสียงและรายได้ให้กับจังหวัดนครนายก หนึ่งในนั้นคือ น้ำตกสาริกา เป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียง น้ำตกสาริกา ตั้งอยู่ที่ตำบลสาริกา อำเภอเมืองจังหวัดนครนายก เป็นน้ำตกขนาดใหญ่สายน้ำไหลตกจากหน้าผาเป็นทอดๆ ถึง 9 ชั้น ผาที่สูงที่สุดประมาณ 100 เมตร แต่ละชั้นมีอ่างรับน้ำขนาดย่อม เหมาะแก่การลงเล่นน้ำ บริเวณน้ำตกชั้นล่างมีแอ่งน้ำให้เล่นน้ำได้ และมีทางเดินต่อไปตามธารน้ำที่ไหลตกลงมาเป็นชั้นๆ จนไปถึงแอ่งน้ำกว้างและโศดหินก้อนใหญ่ มองขึ้นไปจะเห็นน้ำตกสาริกาชั้นสูงที่สุด น้ำตกสาริกามีน้ำไหลเกือบตลอดปี และในฤดูฝนจะมีปริมาณน้ำมาก (ที่มา: สำนักอุทยานแห่งชาติ, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช)

เมื่อการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัด การส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่ง จังหวัดจึงมีนโยบายต่างๆ เพื่อสนับสนุนและพัฒนาให้นักท่องเที่ยวจากที่ต่างๆ และในจังหวัดเข้ามาท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวมีปริมาณมากขึ้น การดูแลแหล่งท่องเที่ยวจึงอาจขาดการควบคุมให้อยู่ในแนวทางที่เหมาะสม การกำจัดขยะมูลฝอยอันเกิดจากการเข้าไปท่องเที่ยว การเข้าไปในพื้นที่ของประชาชนเพื่อค้าขายโดยไม่มี การกำหนดพื้นที่ การทิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูลลงในแหล่งน้ำ ซึ่งเหล่านี้อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้สภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลง การใช้ทรัพยากรอย่างเกินความสามารถที่มีอยู่และไม่มีแนวทางในการอนุรักษ์ อาจทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมเกินกว่าที่จะเยียวยาได้ในอนาคต เนื่องจากหน่วยงานที่ดูแลอาจมีไม่เพียงพอที่จะดูแลพื้นที่ที่มีขนาดกว้างได้อย่างทั่วถึง การให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มีส่วนได้เสียจากการใช้ทรัพยากรมีส่วนในการรับผิดชอบจึงอาจเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการตระหนักในการอนุรักษ์ธรรมชาติให้คงอยู่สืบไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาความเต็มใจจะจ่ายของนักท่องเที่ยวเมื่อมีการปรับปรุงและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม เพราะเมื่อมีการปรับปรุงหรือการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม อรรถประโยชน์ของนักท่องเที่ยวก็จะเปลี่ยนไปด้วย เมื่อมีการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวให้ดีขึ้น สภาพแวดล้อมดีขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวมีความเต็มใจจะจ่ายเพิ่มขึ้นตามไปด้วยโดยสามารถวัดความเต็มใจจะจ่ายนั้นออกในรูปแบบของตัวเงินได้ ทั้งนี้ผลการศึกษาจะช่วยทำให้เห็นว่า การปรับปรุงหรือพัฒนาสิ่งแวดล้อม จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1. ศึกษามูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์เชิงนันทนาการของนักท่องเที่ยวไทยที่เดินทางมาเที่ยวที่น้ำตกสาริกา
2. สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
3. พื้นที่เก็บข้อมูลได้แก่ พื้นที่บริเวณน้ำตกสาริกา